

נקודה למחשבה

מחשבה אקטואלית
מפרשת השבוע

פרשת ויצא

המקום הלא
צפוי מגדל
ומרומם. דווקא
הקשיים, האתגרים
והמכשולים, אלה שבמחשבה
מוקדמת נראים בלתי פתירים, הם
אלה שמובילים את האדם אל היעד.

כל שלב בערב הזה הפתיע יותר
מקודמו. החשיכה המוקדמת, הסולם הגבוה,

המלאכים העולים
והיורדים, גילוי השכינה
וההבטחות המצורפות הגיעו
כולם בפתאומיות, מתוך
החשכה. כשיעקב נמצא לבד,
רחוק מהבית, נרדף על ידי אחיו
וכשעתידו לא ברור.

כמוהו מגלים גם בניו,
לאורך הדורות. בכל הגלויות,

בכל הקשיים, בכל ההזדמנויות המורכבות, אנו תמיד
מופתעים לגלות כי 'אכן, יש אלוקים במקום הזה'.

לא משנה כמה חשוך יהיה וכמה בודדים נרגיש,
יעקב אבינו נותן לנו את הכח לגדול ולהתעצם דווקא מתוך
ההתמודדות הללו. בכל מקום בו נמצא את עצמנו נדע כי
אלוקים נמצא איתנו. ממעמקים, קראתיך הי'.

יעקב סיים זה עתה ארבע-עשרה שנות לימוד
רצופות בבית המדרש של שם ועבר. הוא סיים עכשיו
שנים של עיון וחיבור לרצון השייטת. הוא מגיע מן השמים.
והוא בדרכו אל הארץ. כעת הוא מבקש להתחתן, להקים
בית חדש ולהתמודד עם קשיים ואתגרים שאבותיו לא
ידעו. הוא יצטרך להשתמש בכלים הרחוקים מעולם
האמת שלו לחלוטין. הוא יאלץ להתמודד עם לבן הארמי

להיות מוצב ארצה

בפרשת ויצא אנו מלווים את יעקב אבינו בדרכו.
פרשת השבוע פותחת עם תיאור מפעים של חלום הסולם:

וַיִּפְנֶעַ בַּמָּקוֹם וַיִּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲכָנִי
הַמָּקוֹם וַיִּשֶׁם מִרְאֲשֵׁתוֹ וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא: וַיַּחְלֹם וְהִנֵּה
סֵלֶם מֻצָּב אֶרֶץ וְרֵאשׁוֹ מְגִיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְהִנֵּה מַלְאָכָי
אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ: וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי ה'
אֱלֹהֵי אֲבֹרָהּם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב
עָלֶיהָ לָךְ אֲתַנְנָה וְלְזָרְעֶךָ: (בראשית, כח, יא-יג).

אנו נעמוד השבוע על
מספר מסרים, כפי שהם עולים
מבין המילים והשורות.

התחושה העולה מקריאת
הפסוקים הללו היא תחושה של
פתאומיות. ויכגע במקום. בא
השמש. חזרה מרובעת של
המילה 'והנה'. שום דבר לא היה
צפוי.

לפתע שוקעת השמש, פתאום הוא חולם על סולם.
לפתע עולים בו מלאכים, פתאום אלוקים דבר אליו. הכל
קורה בפתאומיות.

והרגעים הללו מתרחשים בלילה. בחושך. לבד.
תפילתו של אברהם נתקנה באור יום, בבוקר, כאשר הכל
מתחיל. יצחק מתקן את תפילתו בשעת המנחה, כאשר
אדם מביט בסיפוק על עמלו הרב בשדה. אך יעקב מוצא
את עצמו לבד, בחשכה, ללא תכנון מוקדם.

מתוך החשכה הפתאומית הזו, מתוך תחושת
ה'ילבד' שעוד תשוב אליו בהמשך 'וַיִּזְתֶּר יַעֲקֹב לְכַדּוֹ' יעקב
חולם חלום מהפכני. הפעם הראשונה שיעקב שומע את
קולו של הא-ל, מגיעה מתוך חשיכה ובדידות.

יעקב, זה שעל שמו נקראים כולנו יבני
ישראל, הוא הראשון שמגלה שדווקא

בארץ. צריך לדעת כיצד לקחת את הידע
השמיימי והאלוקי ולהביא אותו לידי ביטוי בארץ,
'במקום הזה'.

מיד לאחר החלום יעקב מתחיל את דרכו בארץ.
אך עכשיו הוא לא הולך באופן הרגיל: **וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּגִלְיָו.**
עכשיו הוא כבר ינושא רגלים! ההליכה בארץ אינה צמודה
לקרקע, היא הליכה-מתרוממת. הוא הולך בארץ, אך
מושך כלפי מעלה. רגליו מוצבות ארצה, והוא נושא אותן,
אל-על, כך שראשו מגיע השמיים.

המפגש הראשון של יעקב אחרי המחזה הנאדר
והמרומם הוא עם רועי צאן. קבוצה של אנשים המחכים
לחבריהם על מנת לגלול אבן על פי הברא. לכאורה,
אנשי-ארץ, רחוקים עד מאוד מיעקב איש-השמים. אך
יעקב פותח וקורא להם 'אחי'. **אָחִי מַאֲיֵן אַתָּם?** מהמקום
הגבוה שלו הוא פונה לכשוטי העם בקריאת קירבה
וחיבור: אחים שלי!

אבל הוא לרגע לא יורד לרמת-הארץ. הפוך, הוא
מלמד את יושבי הארץ כיצד ניתן לחיות כאן את השמים:
**יֹאמֶר הֵן עוֹד הַיּוֹם גְּדוֹל לֹא עֵת הָאֶסֶף הַמְּקַנָּה הַשְּׂקוּ הַצֹּאֵן
וְלָכוּ רְעוּ (בראשית כט, ז).** לפי שראה אותם רוכצים. כסבור
שרוצים לאסוף המקנה הביתה ולא ירעו עוד. אמר להם: הן
עוד היום גדול כלומר אם שכירי יום אתם לא שלמתם
פעולת היום ואם הבהמות שלכם אף על פי כן לא עת האסף
המקנה (רש"י). יהיו שיופתעו מהתערבותו של יעקב. זה
שהרגע הגיע וכבר מטיח ברועים תוכחות מוסר ואורחות
חיים. אך יעקב באמצע משימה חשובה. הוא מלמד את
אנשי העולם כיצד גם בעבודות ארציות ופשוטות צריך
לחשוב מחשבות של שמים. הסולם עומד יציב כאשר הוא
מוצב ארצה, אך ראשו מגיע לשמים.

אלו המסרים שעלינו לקחת עמנו. אחת: אין חושך
שאין בתוכו תקווה. שתיים: חיים נכונים הם חיים
שמתרוממים מתוך הארץ, אל השמים.

בהצלחה!

ועם עשיו אחיו הרשע. מעולם הישמים' בהם שהה עד
עכשיו, הוא יורד אל עולם הארץ.

ועכשיו, בדרך, הוא חולם על סולם. סולם שמחבר
בין השמים והארץ.

עד החלום הזה היה ברור שישנה חלוקה חד
משמעית. השמים - שמים לה'. הארץ - נתן לבני אדם.
אין קשר ביניהם. מה שקורה למעלה נשאר למעלה. מה
שמטרחש כאן, על פני האדמה, נשאר איתנו, בין בני
האדם.

יעקב מגלה, לפתע, שהשמים הם בעצם קומה
שניה. אנחנו באותו הבנין ורק צריך לעלות מדרגות. גם
אנשי האדמה יכולים לטפס ולעלות לשמים. גם אנשי
השמים יכולים לרדת אל האדמה. יש קשר מחבר בין
הארץ לבין השמים. יש סולם שמוצב ארצה אבל ראשו
מגיע עד לשמים.

את הטיפוס על הסולם ניתן לחלק לשלושה
חלקים. קודם כל אנו מטפסים. לאחר הטיפוס אנו נמצאים
למעלה. כשאנו מסיימים את עניינינו למעלה מגיע הזמן
לרדת שוב, למטה, אל המקום ממנו באנו.

כך אומרים חכמים במסכת ברכות (לב, ב):
המתפלל צריך שישא שעה אחת קודם תפלתו ושעה אחת
אחר תפלתו.

בשביל להתפלל, לעלות אל השמים, מוכרחים
לטפס. יש לשהות בבית הכנסת קודם תפילת העמידה,
להתכונן. גם אחר התפילה, לא ניתן לקפוץ מן השמים
הישר אל הארץ. יש לשהות, להמתין, לעכל. ללמוד איך
להשתמש במטען הרוחני שנצבר זה עתה, גם בדרך אל
הגשמיים הממתינה בחוץ.

יעקב לומד - ואנו לומדים בדרכו - את העובדה
שניתן לחבר בין השמים והארץ. צריך לחבר בין השמים
והארץ. לא ניתן להישאר בשמים כל העת. אבל
צריך ללמוד כיצד להיות איש-שמים,

רוצים להעיר? להאיר? | אתר 'נקודה למחשבה • הגות ומחשבה יהודית' | nekudalemachshava.co.il
מוזמנים לפנות בטלפון: 054-849-6992

מעוניינים לקבל 'נקודה למחשבה' בכל שבוע למייל? כתבו לכתובת moshe.oppen@gmail.com